

FEJÉRMEGYEI NAPLO

Előfizetési árak

Helyben:		Vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	1-50 K.
1 évre	3 K.	1 évre	4-50 K.
1 évre	6 K.	1 évre	9 K.
1 évre	12 K.	1 évre	18 K.

Megjelenik minden hétköznap este
8 órakor.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szent István-tér 1.
TELEFON 208
Egyes szám: 4 fillér.
Előfizetési díjszabás szerint.

Felölös szerkesztő és lapfajdos: Baranyai Lajos.

A cselédügy

A Fejérmegyei Napló újabbán két fontos témával foglalkozik: a gyermekhalandósággal és a venerikus betegségek terjedésének megállításával. Hogy mennyire sürgős ezen dolgoknak a megvitatása és megoldása, bizonyítja az is, hogy újabbán a sajtó egy része a legkomolyabban foglalkozik vele. Egyik esti lap a venerikus betegségekkel kapcsolatban a cselédügyre vonatkozólag kéri ki nagy emberek véleményét.

Dr. Prohászka Ottokár meggyes-püspök a cselédügyről a többiek között a következőket mondja:

Az erkölcsöt nem lehet rendőrileg kezelni s a cselédeleány tisztaságát sem elsősorban rendőrorvosilag. Az erkölcs oly finom dolog, mint a víz s a rendőrség e finom miliőben csak olyan, mint a háló; háló vizet nem fog. Hanem az erkölcsöt nevelni kell, a cselédekkel törődni kell, őket a családba legáltalában valahogyan be kell állítani, — no, vagy mondjunk legkevésbé: bet: nem szabad őket elrontani. Ahol a fiatal leánnyal nem törődnek, szeretőt ki-beeresztik, neki kapukulcsot adnak: ott ne panaszkodjanak, hogy a leány lüest hoz haza. Minek küldik s engedik oda, ahonnan azt hozhat?

Több szeretetet, legalább mákszemnyi törődést a cseléd lelkével, bajával s vágásával, egy kis patriarchalizmust, egy kis nagyszonyi érzést háziasszonyainkba s megtették azt a lépést, mely kutyakötelesség!

Minden háziasszony hamar észreveszi, hogy kit kapott a házába, hogy gyanus-e, hogy tisztességes s már fertőzött lelkű-e az illető s az olyat természetesen okosan kezelni s ha félt, hogy beteg, meg is vizsgálattja orvosnővel. De csak ne hozzunk be általános vizsgálati kötelességet; hiszen ez éppen a legnyilvánvalóbb degradálása volna az egész állásnak és osztálynak s ijesztően megrendítené a cselédek erkölcsi öntudatát. Hát kik ők? Kiknek nézik őket? S mert van szemét köztük, azért a tisztességes leányt is pelengérré állítják? S mily benyomást, mily lázító érzést keltene ez a mi derék falusi s pusztai népünkben, a

cselédek tisztességes anyáiban, ha köteles rendőrorvosi vizsgálatról hallanának? Hát ezért hátrább az agarakkal, akarom mondani, a rendőri szimattal; annak itt nincs helye s nincs tere.

Teljesen ki kell venni a cselédközvetítést magánvállalkozók és a városi kezelésnél is a férfiak kezéből. Tisztelet, becsület a kivételeknek, de a cselédek romlása s a cselédeknek, a prostitúciónak az a 75 százaléka itt toborzódik a cselédségből; tehát az a romlás is, az az egészségvesztésem, melyről szó van s amelyért most anyák, apák, nemzedékek félreveszik a harangokat, itt oltatik be a cselédek testébe és vérebe. Állítsuk fel a gátat, realizáljuk a nővédelmet a cselédközvetítés terén s rendkívül sok leány nem bukik el, nem lesz céda, nem venerés s nem hozza a halált a fiatal testében a mitsem sejtő család szentélyébe.

Az ilyen nagy bajok, amilyen a családi tisztaság veszélyeztetése is a cselédek révén, csak szimptomái még nagyobb bajoknak. Nevezetesen szociális képtelenségek jelentkeznek s nyilatkoznak meg így, mikor egy társadalmi helyzet, vagy állás, vagy szolgálat, nevezük bárminek, többé-kevésbé már tarthatatlanná lett, akkor aztán kiszakad a zsák mindenütt s hiába föltozzuk azt. A hátszél-állás is ily szociális képtelenségek valik mihamar. Ugyanis oly igénytelenséget, egyszerűséget, alázatot föl-tételez, hogy azt hovatovább nem igen találjuk majd fel cselédeinknél. Egész éjjel-nappal szolgálatra állni s mástól függni s másnak kényét s szeszélyét elviselni s mindezért sokszor egy csepp jóindulattal nem találkoznunk: ehhez óriási erény, vagy orrszaru-bőr kell. Az előbbi nincs s az utóbbi, vész s vész, éppen a haladó műveltség emancipálja majd ki a cselédet a cselédségi állásból s eltörölve azt, más kategóriát állít a helyébe, — nem tudom mit: tán bejárókat, takarítókat, főzőket stb. — de megszünteti a páriákat. Ez tán kemény szó, de hiszen nem mondom ezt senki ellen, hanem csak jellemzem vele a szociális fejlődés idevágó tapogatózásait.

Több erkölcsiséget, nevezetesen több szociális felelősségérzetet a vezető társadalomba; lássuk be, hogy a cselédekért is mi vagyunk a felelősök s tegyük meg e kötelességünket. Ettől jobb lesz majd a cseléd is.

Háború.

Olaszországban.

Montenegró kapitulációja óta teljes a fejtelenség és kapkodás Olaszországban. Az utolsó napokban még úgy volt, hogy az olaszok kitakarodnak Albániából, ma az a hír jött, hogy az olaszok Vaionát megerősítik, ahol tudvalevőleg már akkor nagyobb számú csapatokat helyeztek el, amikor még nem üzentek hadat a volt szövetségeseinek. Az olaszok ez előkészületei nem egészen világosak és talán összefüggésben vannak azokkal a hírekkel, amelyek szerint az észak-albániai törzsek mind nagyobb hajlandóságokat mutatnak arra, hogy az osztrák-magyar seregekhez csatlakozzanak.

Megszállottuk Antivárit és Dulcignót.

A montenegróiak fegyverletétele folyik. Az ország számos pontján letették a fegyvert. Montenegró északkeleti harcaiban a legutóbbi napokban több mint 1500 szerb adta meg magát.

Csapatunk megszállották Antivári és Dulcigno adriai kikötőket.

Az oroszok.

Dolgoz magaslátán, a Pruth mentén fekvő Bojantól északra, tegnapi este egy orosz lövészárat aknákkal robbantottunk a levegőbe. A háromszáz főnyi védőcsapatból csak néhányan maradtak életben.

A tegnapi mára virradó éjjel csapatunk ugyanazon a harcvonalszakaszon elűzték az ellenséget elsáncolt hadállásából.

Uscieszkótól északnyugatra egy hidsáncunk hosszabb idő óta orosz támadás célpontja. Majdnem naponta közeli harcra kerül a sor. A derék védők minden támadásnak sikeresen állnak ellent.

Dubnótól délre az ellenség ma reggel erős tüzéségi előkészítés után megtámadta állásainkat. Súlyos veszteségeivel vertük vissza.

A tolméni hídőnél a Carni hegyhát és a tiroli harc vonal egyes pontjain tüzéségi harcok folynak. A Flitschszakaszon, a Rombon lejtőjén egy gyengébb ellenséges osztag támadását vertük vissza.

Egy repülőnk az olaszoknak Borgóban levő raktárait bombákat dobott.

Az iparos tanoncok felszabadulása.

A vallás- és közoktatási miniszter elrendelte, hogy mindazon iparos és kereskedőtanoncoknak, kiknek tanítási viszonya a tanszerződés lejártá előtt (a háború ideje alatt) katonai szolgálatra való bevonulásuk következtében, vagy pedig azért szűnik meg, mivel a munkaadó bevonulása miatt, vagy egyéb okból üzletével felhagyott, befejezettek kell tekinteni, ha a tartási viszony tényleges megszűnésének időpontjáig a szerződészerű tanítási időnek legalább kétharmada letelt, vagy ha a tanonc a minőségében ugyanabban a szakmában legalább huszonegy hónapot töltött. Ezek alapján a bizonyítványt az iparhatóságnak ki kell adni részére.

A miniszternek ez az intézkedése igen üdvös, mert különben igen sok hadbavonult tanonc sok időt veszített volna.

A katonaság és a kenyérjegy.

A kenyérjegy életbeléptetése óta többször megtörtént, hogy a laktanyák és a katonai szállások közelében levő péknél és kenyérfőző üzemekben megjelentek a katonák és azt követelték a kiszolgálóktól, hogy nekik kenyérjegy nélkül adjanak el kenyéret. Miután kenyérjegy nélkül az élelmezés nem adható kenyéret, a legénység követelősen lépett fel.

Ugyanis az illetékes kenyéret a legénység a katonai élelmezési raktárból kapja, miért is most kenyérjegyre nincs igénye. Ezért elrendelték, hogy az egyes parancsnokok oktasgát ki szigorúan a legénység az irányban, hogy a hatósági kenyérjegyrendeletet pontosan betartsák.

Magyar föld — magyar kézen.

A magyar nemzeti érdek és demokratikus földbirtokpolitika megoldását régóta sürgetik azok, akiknek még a háború-kitörése előtt is az volt a meggyőződésük, hogy Magyarország lakó-sainak boldogulása a legszorosabb összefüggésben van a magyar mezőgazdaság fejlődésével. Ezt a meggyőződést a világháború csak megerősítette. Egész természetesen dolog tehát, ha a Magyar Gazdaszövetség már a háború befejezte előtt, a döntő győzelmek előestéjén tanácskozás tárgyává tette azokat a kérdéseket, amelyekről függ a magyar mezőgazdaság jövő-fejlődése. A kiinduló pont a tanácskozásoknál az volt, hogy a mezőgazdaság jövőbeni fejlődését elsősorban is az ember mozgítja elő, maga a földmivelő. Ennek a földmivelőnek kell tehát okos törvényekkel, célravezető társadalmi és törvényhozási intézkedésekkel a birtokában levő szántóföldön egy oly várat építeni, amelynek védelme alatt meg tudjon felelni nemcsak gazdasági, hanem immár bizvást mondhatjuk, történelmi hivatásának.

A szántóföld a legnagyobb erőssége az országnak. Sajnos azonban ez az erősség éppen olyan szabad forgalom tárgya volt, mint valami bolli árucikk. A rossz törvények, sőt még inkább az egymásra torló és a legtöbbször logikai összefüggésben álló törvényhozási intézkedések halmaza szinte hihetetlen gyorsasággal forgatta ki a magyar földmivelőt otthonából, vonta el a tulajdonképeni hivatásától. Ezeket a bajokon kell tehát segíteni háború utánra s legelső sorban azt kell biztosítani, hogy a magyar föld maradjon magyar kézen, maradjon azok kezén, akikben megvan a testi és lelki készség arra, hogy kezeléstük alatt a magyar szántóföld jövőben is meg tud felelni nagy gazdasági és történelmi hivatásának.

A háború máris sok tanúságot hozott felszínre s így az új birtokpolitikának alapjai kezdnek kifejlődni. Az ellenség által felidült felvidéki falvak lakói részére a törvény kimondja az elidegenítés tilalmát. Így kell eljárni azokkal szemben is, akik mint rokkantak, vagy mint évek hosszú során át Amerikában éltek, jutnak majd szántóföldhöz. Ezzel az alapvető tételével a demokratikus nemzeti földbirtokpolitikának, hogy a földbirtok hihetetlen nagy mobilizációját meg kell szüntetni, a földbirtok állandó egy kézben maradását biztosítani kell. Ehhez természetesen nemcsak bizonyos elidegenítési tilalmakra,

hanem az örökösödési törvény megváltoztatására, a földterhementesítésre, a mezőgazdasági hitel rendezésére, a földbirtok feldarabolások törvényszerű szabályozására is szükség lesz, vagyis más szóval, amíg a pénz mindenhatóságában vetett hitet le nem romboljuk magasabb beavatkozással, addig a létező bajokon nem igen tudunk segíteni. Ugy kell a földbirtokot megszervezni, hogy abból tulajdonosát semmiféle pénzzel ki ne lehessen becsúlni. Legyen a föld szántó-vető néps-miután természetesen még mindig nagyon sok föld van egy tömegben egyesek kezén, arról is kell gondoskodni, hogy a földbirtokmegoszlás az eddiginél jóval arányosabb legyen.

Klumpa.

Vasárnapi vezércikkünkre Kelemen Béla főreáliskolai igazgatótól a következő levelet kaptuk:

Tekintetes Szerkesztőség.

Mínhogy mai vezércikkük szíves volt reám hivatkozni, tessék megengedni, hogy a „klumpa” szóról egyet mást elmondjak. Nagy szótáramban nincs meg, mert nem közkeletű kifejezés. De megtaláljuk az Akadémia Magyar tájszótárában. Itt ezt olvassuk róla:

Klumpa: facipő (Bácsm. Zenta, Baranyam. Csüza.)

Mindössze két adat, két kétségtelen, hogy itt Dunántúl általánosabb használatu, amint éppen a Fejérmegyei Napló vezércikke is mutatja. Ugy hallom, a tolnamegyei svábokat el sem lehet képzelni facipő nélkül. Ugy is hívják őket: klumpás. Ezért valószínű, hogy a szó német eredetű. Aligha tévedek, ha a Klumpe, Klumpen szóra vezetem vissza, mely elsősorban alakítalan tömeget, azután pedig vacak holmit jelent. Megvan a Klumpfuss összetételben, melynek értelme: dongaláb. Akik jártasak a bécsi és budapesti „sváb” beszédben, bizonyára ismerik a Klumpert szót. Ugyanaz, mint a Klumpe: vacak, limlom, szemét nép. Bizony vacak lesz a kopogó cipő, de igaza van a vezércikknek: nem szegényt, csak szegénységet fog a kopogása hirdetni. Azt pedig ma még kevésbé kell restelni, mint bármikor azelőtt. Kiváló tisztelettel

Kelemen Béla.

Tolvaj katonaszökevény.

Veninger György móri napszamos, 69. gyalogezredbeli tizedes, a harcúterem megebesztésén, Budapestben a Korányi-féle klinikán volt ápolás alatt. Mult hó 24-én engedély nélkül odahagyva a klinikát, Móra szökevény, ahol fölkereste elhagyott feleségét és javulást színlelve, azt kibékítette. Az asszony ellátta, minden jóval, de ugyálszik pénzre is volt szüksége és ezért Hirsch Ferenc móri közsőrtől 3 koronát vett kölcsön, zálogba hagyván oldal-szronyát.

Három napig tartózkodott Mórton, azután visszautazott Budapestre, ahonnan e hó 18-án gyógyulást becsátották el a klinikából és Pilsenbe küldték ezredéhez. Veninger azonban most is Móra jött a feleségéhez, Rózsa Máriához, aki neki 20-án 5 koronát adott, hogy a déli vonattal Pilsenbe utazzék. Veninger el is ment az állomásra, de azzal jött vissza, hogy lekészt a vonatról, majd csak az éjjeli vonattal fog elutazni. A délután aztán arra használt fel, hogy a feleségétől 30 koronát lopjon.

Szerencsétlenségére az asszony még idejében felfedezte a lopást és a csendőrokhöz futott, akik aztán este a vonatnál elcsípték a jómadarat, elvették tőle a lopott pénzt és Székesfehérvárra kísérték a hadkiegészítő parancsnoksághoz.

Honvédek kitüntetése.

A hivatalos lap mai száma a 17. honvéd gyalogezred egész sereg katonájának kitüntetését hozza. A tömeges kitüntetésre az ezred, amely a háború alatt már oly sokszor tanujelét adta páratlan vitézségének, méltán rá is szolgált. A kitüntetettek névsorát részletekben fogjuk közölni.

I. o. ezüst vitézségi érmet kaptak: Rein János őrmester, Font Fülöp, Körössy Lajos, Magonyi András, Trenker Ferenc, Vörös János szakaszvezetők, Vas János tizedes, Trieszler Fülöp őrzető címz. tizedesnek valamennyien a 17. népfőlkö gyalogezredben. Gyöngyösi Sándor őrmesternek, Sikula György honvédnek a 3., Szabó János őrmesternek, Rákos József, Tóth János szakaszvezetőknek, Agtesz János tizedesnek, Krómer Ferenc őrzetőnek a 17. honvédgyalogezredben, Föglein János, Kiss Gábor, Szendy Kálmán, Nagy János, Szabados János, Szű-

csági Sándor és Timár István őrmestereknek, Cibalmos János szakasz. címzetes őrmestereknek, Fess Máttyás, Gábor János, Kiss György, Sz. Molnár Imre, Petőcz Ignác, Sebők Bálint, Szegő Lukács szakaszvezetőknek, Cséte János és Keller Ferenc tizedeseknek, dr. Párkányi Dezső tizedesnek, Pfeiffer János és Rajos István tizedeseknek, Feigel István és Nagy László őrzetőknél, Fekete János, Jankó Ferenc és Marton József honvédeknek és Guttmann Jenő hadapródnak.

(Folyt. köv.)

Dr. Prohászka Ottokár hadiárva háza.

Füle községben Bezöky József - c. katonok és a község agilis segédjegyzője rendezték a gyűjtést, amely 135 K. eredményezett.

Abán Kostyán Sándor vezetésével Kefemen Irma, Róthler Lujza, Sallay Irma és Osváth Irma buzgókodtak a gyűjtés sikeréért, amely 100 K. eredményezett.

Pillsvörösváron Angeli Márton plebános gyűjtött, s a község 196'60 koronát adományozott.

Tököl községben szintén fényes eredménnyel végződött a gyűjtés. A község 805 koronát adományozott a hadiárva házra.

A szép eredménnyel végződött gyűjtés a község jegyzőjének és előjáróságnak, nemkülönben a plebánosnak és a tanítóknak érdeme.

Zsámbékról ismét küldtek a hadiárva házra. Radnics Imre plebános pótlólag 200 koronát gyűjtött. A gyűjtés Zsámbékban még nincs befejezve.

Dunabogdányban dr. Hufnagel János pápai kamarásplebános vezetésével a gyűjtés 300 kor. eredményezett.

Kálózról Székely Gyula plebános pótlólag még 12'88 koronát küldött a szép eredménnyel végződött gyűjtéshez.

— A szegény gyermekeknek cipőjére Márta és Gyuszika 20 koronát küldtek a Fejérmegyei Naplóhoz. Lauschmann Márta 12 pár cipőt és ruhát küldött a szegény gyermekek részére. Tóth Szélén és Edít szintén ruhát küldtek. A mai viszonyok között igazán értékes adományokért a nélkülözök nevében mondunk köszönetet. A jószívek adományából tegnap tizenhét gyermeket segítettünk meg cipővel és ruhával. Egy szegény családnak 10 kor. adtunk cipőre.

SÖVEGJARTÓ vászonáruháza, Barátok épülete.

Nagy választék

fehér és színes barchetok karton, schiffon és damastból. Különléle vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendők. Ágy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszővetékből.

OLCSÓ

szabott árak.

HIREK.

— **Katonai kitüntetés.** A király. Sohár Endre dr. ügyvédet, a 17. honvédegyalozred tartalékos zászlósát, az olasz harctéren az ellenséggel szemben tanusított vitézségeért másodosztályu ezüst vitézségi éremmel tüntette ki. Az érmel József főherceg tüzte fel a kitüntetett ügyvéd mellére.

— **Katonai szemle.** Braum altábornagy Székesfehérvárra érkezett, hogy az itteni honvédség felett szemlét tartson.

— **Ságy rendőrkapitány kitüntetése.** Ságy Lajost, Székesfehérvár rendőrfőkapitányát a Vöröskereszt érdekében kifejtett fáradhatatlan buzgólkodásáért Ferenc Szalvátor főherceg, a magyar Vöröskereszt főmegbízottja a másodosztályu díszjelvénnel tüntette ki.

— **Korniss főszolgabíró bucsuztatása.** Korniss Boldizsár székesfehérvári szolgabíró, akit a megye törvénnyhatósága Sárbogárdra választott meg főszolgabírónak, hétfőn délelőtt bucsuztatták el a székesfehérvári járástól. Az üdvözlő beszédet Meszlényi Béla szolgabíró mondotta, a jegyzők nevében dr. István iszaskaszenyörgy főjegyző tartott beszédet. A szimpátiikus ember távozását az egész városáradalma fájtalja.

— **Gyászmlse dr. Varhanek Ferencért.** A nagy lemebergi csatában hősi halált halt dr. Varhanek Ferenc ügyvédért, városi bizottsági tagért, a Fejérmegyei Napló ügyészséért hétfőn délelőtt 10 órakor gyászmlse volt a székesegyházban, amelyet Baranyay Lajos, lapunk felelős szerkesztője celebrált. A gyászmlsen nagyszámú és előkelő közönség jelent meg, ez is bizonyítéka annak, hogy a fiatal hősnök az egész város szeretete és tisztele, halálát szívóbb fájtalja. A város képviselőiben dr. Saára Gyula polgármester jelent meg a tisztviselői karral és számos városi bizottsági taggal. A tumba mellett díszbeöltözött rendőrlégények álltak sorfalat. A gyászoló hitvesen és rokonságon kívül ottláltak az ügyvédi kart nagy számban képviselve, a bírói kart szintén, hasonlóképen az ipar-tisztület több tagja is megjelent, épügy a város igen sok előkelősége is résztvett a gyászmls-tiszteleten. Nyugodjék békében a fiatal hősnök. Bánatos hitvesét vigasztalja az a tudat, hogy legdrágább kincsét a hazáért áldozta, a jó Isten majd megsegíti a nagy csapásban. Hogy mennyire szeretünk, tiszteljük dr. Varhanek Ferencet, mutatja az is, hogy a reménykedés utolsó pillanatáig az élők között akartuk hinni s csak másfél év után törődünk vele a nagy vesztéséig tudatába. A

jó Isten megjutalmazza hű szolgálta. A mi jóbarátunk, testvérünk pedig igazán az volt. Fényeskedjék neki az örök világosság.

— **Katonai kitüntetések.** Medvey Frigyes 69. gyalozredbeli százados a katonai érdemkeresztet kapta. Schütz Agoston 13. huszárezredbeli őrnagyot a legfelsőbb megelégedésben részesítette a király. Anezini Tivadar 17. honvédegyalozredbeli főhadnagy a koronás arany érdemkeresztet kapta. Szij József 17. honvédegyalozredbeli őrmester (a főispáni hivatal szolgája) az első osztályu ezüst vitézségi érmel kapta az ellenség előtt tanusított vitéz magartásáért.

— **Mükedvelői előadás Nagyperkátán.** Háborus jótékony celokra már a harmadik előadást produkáltak szombat este a nagyperkátai úri mükedvelők és mindig szép erkölcsi sikert s nagy anyagi eredményt értek el. Oly változatos programmal tudnak előállni, mely az érdeklődést mindig végig leködi. A mi a Fehér Színház művészi terjesztője Léway Gyula szereplését illeti, bátran mondhatjuk, hogy a kath. elveknél jobb színpadi képviselőit a fehér színház, magyar szép példátársulat ügyének fejlesztésére meggyőződés teljesebb egyént lámpával sem kerestünk. Finom, tiszta költészete, lebilincselő előadásával mindenütt, ahol megjelenik, a Fehér Színház ügyének jóbarátokat, pártolókat szerez. Péntek Teruska kedves szavala, az alkalmi vegyes énekár (8 hölgy s 5 férfi) dallamos 2 éneklése, Léway Béla (Gyula fia) szereplése nagy tetszést arattak. A nagy létszámolás a színműben. Gabler Vilma, Markó Margit, Valkócy János és Schmid Luska oly mesés alakítás adtak, hogy a mükedvelői előadások mintáját előadásuk megszerte túlhaladta.

— **A kárpáti falvakra Dr. Saára Gyula** polgármester 6858 koronát gyűjtött, amely összeget legnap utaltuk át az országos gyűjtéshez.

— **A tavaszi mezőgazdasági munkák.** A földmiveltésügyi miniszter rendeletet küldött Székesfehérvár városához, amelyben kifejti, hogy rohamosan közeleg az idő, amely a magyar mezőgazdát nagy jelentőségű erőpróba elé állítja. A tavaszi mezőgazdasági munkák nagy terheket rónak a gazdákra, de nem szabad kishitűeknek lenni, hanem minden lehető el kell követni, hogy rendben lebonyolíthatók legyenek az összes munkák, amelyekből országos érdeke függ. Utal a földmiveltésügyi miniszter az ősi gazdasági munkák megkezdésekor kiadott rendeletére és sokat vár az életbeléptetett járási és községi intéző bizottságok felügyeletétől.

— **Színházi hír.** Fodor Oszkár színingazgató arra kérte a várost, hogy az elsőrendű zártzsekekhez a másodrendűekből 2 sort, a másodrendű zártzsekekhez pedig a harmadrendűekből 2 sort csatolhasson. A színgügyi bizottság méltányolta a kérelmet s legközelebbi életbe fog lépni.

— **A bolgár vöröskeresztnek.** A bolgár Vöröskereszt javára Nádas-Ladány községben Förstner Albert jegyző és Angyal Mihály közs. bíró vezetése alatt megindított és házról háza foganatosított gyűjtés 180 kor. 90 fillért eredményezett.

— **Mennyi kenyér jár a hadifoglyoknak?** A kenyérjegy életbeléptetésével felmerült az a kérdés, hogy a polgári ellátásban levő hadifoglyoknak mennyi kenyérre van igényük. A miniszter úgy döntötte el ezen kérdést, hogy a foglyoknak az a kenyérmennyiség jár, amelyet a rendelet megszab az oly polgári egyéneknek, akik olyan munkát végeznek, mint a hadifoglyok.

— **Megszűnik a nullásliszt.** Magyarországon eddig három fajta liszt volt forgalomban: fehér vagyis nullásliszt, továbbá főző- és kenyérliszt. Ezzel szemben Ausztriában már hónapok óta csak két-féle liszt van, mert a nullásliszt kioldása kormányrendelettel tilos. Amint értesülünk, ezt a rendszert most Magyarországon is életbeléptetik. Nálunk is csak kétféle liszt lesz. A nullás és főzőliszt helyett olyan őrlemény kerül forgalomba, amely a fehérlisztnél valamivel barnább, ellenben a főzőlisztnél valamivel fehérrebb lesz. Így persze kevesebb korpát vesznek ki az őrleményből, ami a liszt megszaporodását fogja előidézni. Az új őrlési rendszer bizonyára megnyugvással fogadják a mi gazdaasszonyaink, mert jelenleg a főzőlisztünk is oly finom, hogy abból biztos süthetünk kalácsot is.

— **Elfogták a tolvaj cigányokat.** Még a tél elején történt, hogy Nagy József Széchenyi utcai lakosnak a cigánytelep mellett két cigányasszony ellopotta 800 koronáját, az előző nap eladott lovanak az árát. A tolvaj cigányoknak akkor sikerült elmenekülniük, s a csendőrség még csak most tudta őket elcsipni. A cinkoteli csendőrség értesítette a székesfehérvári rendőrséget, hogy a tetteseket, Lakatos Teréz és Kolompár Julcsát, elfogja.

— **Az egykéses és a hadsereg.** Az egykereszteser majdnem annyit kárt tett a magyarságban, mint a háború. A földművesek egy része nem akarja vagyonát felaprózni, sem pedig nem akar nehéz közdelmet az élettől. Hiába való volt minden akció, az átkos rendszer mint valami parazita rágódik népünkön. A hadtestparancsnokságok most rendeletet adtak ki, miszerint, ha a létszám megengedi, a menetszázadok összeállításánál tekintetbe kell venni a katonák családi állapotát. Egyik-másik ezredben a három-négy gyermekes családapákat nem osztják be a menetszázadba, hanem kaszárnyaszolgálatra alkalmazkák őket. Jó volna, ha ezt a dicséretreméltó eljárást más téren is alkalmazkák, a sokgyerekes családok támogatásával, segítségével.

— **Katonatemetés.** Cseh Mihály 23 közös gyalogos Jánosalmi lakos a harctéren szerzett betegsége következtében elhunyt. Temetése január hó 25-én d. u. 2 órakor lesz a Szt. György kórház halottsházából.

— **Sonkalopás.** Lakatos Kolompár Marcának sonkára fáj a foga s ingyen kivánságát ki is előgátte, mert Franciscs Ernőné Széchenyi-utcai lakosnak elemelte egy 8 kilogramos sonkáját. De a rendőrség megzavarta a lakmározást a cigánytelepen, s Lakatos Marcást letartóztatta.

— **Rözbaváltás.** A háztartási fémek beváltása január 31-én jár le. A mai naptól kezdve a beváltás délután 5—6 óráig tart.

— **Széntakarítás a világitás csökkentésével.** Mint ismeretes, a helygymnizster felhívta a várost, hogy a szénnel takarékoskodjék, s ezen célból a világitást is redukálni kell. A polgármester elrendelte, hogy a városházán a hivatalos idő 8—2-ig fog tartani. Ezáltal megtakarítják a délutáni világitást.

— **Hadibélyegek gyűjtése az iskolában.** A hazai tanulóifjúság a háború alatt már számtalanszor vezetett eredményes gyűjtést a hadieségi érdekében. Az Országos Hadsereg Hivatal legújabbán a postai hadibélyegek gyűjtésére serkent a haza ifjúságát. Ez a gyűjtés senkit anyagilag nem terhel, nincs másra szükség, mint buzgógn és éberen eszünkben tartani a gyűjtést és minden szemünk elé kerülő hadibélyegeket az elkallódástól megmenteni. A bélyegeket nem szabad a borítékról leaztatni, hanem csekély szegéllyel kell a borítékból kivágni. A gyűjtött bélyegeket a hadsegélyző hivatal címére kell elküldeni az eladásukból befolyó összeg hős katonáink sorsának enyhítésére szolgál.

— **Központi hatalmak eddigi zsákmánya.** A Gazeta Polska jelentése szerint a központi hatalmak zsákmánya a háború eddigi 17 hónapjában: 470.000 négyzetkilométernyi ellenséges terület 3 és fél millió hadifogly, 10.000 ágyú és 40.000 gépfegyver, nem számítva bele az egyéb hadianyagot.

— **Montenegró mezőgazdasága.** Montenegró 900 ezer hektáryri területből mindössze hétezer hektár áll miveltés alatt. A „termés” 7000 mmáza buza, 3000 mmáza zab és 40'000 mm, tengeri szőlő

Hétfőn és kedden,
január 24 és 25-én:

ASTA NIELSEN

legújabb filmalkítása

Az örök éjszaka

című 3 felvonásos dráma.

Gerendai lányok.

Vígjáték 2 felvonásban.

Hadhiradó, (aktuális.)

Alkalmi vétel!

RENKIVÜL OLCSÓN jön eladás alá, mig a készlet tart

Több 100 vég legfinomabb HIMZÉS fehérműre alkalmas; továbbá női és férfi ajour ZSEBKENDŐ nagymennyiségben

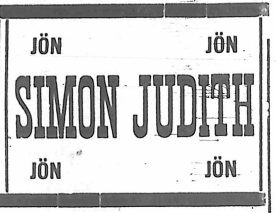
Vermes áruházban.

enni hozzátéve. A lakosság mintegy negyed millió, ennél fogva egy lakosra évenként körülbelül három kiló buza és tizenhét kiló kukorica jut, ami persze még e földhöz ragadt szegény népnek is kevés. Az évi import körülbelül 10.000 mmásza zab, 80.000 mm. tengeri, 5000 mm. liszt között mozog. Béke idején a kukoricát jobbára Magyarországból viszik.

— Az egyetlen négy filléres országos, keresztény ujság az Új Lap A laparústitónál és üzletekben kapható.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindenki jó barátainknak, kik felejtettelen jó édes anyánk elhunytával részvétüket bármimódon kifejezték a temetésre koszorút és fogatikat rendelkezésünkre bocsájtották, fogadják ezuton is hálás köszönetünket. A gyászoló Havranék család.

— **Köhögés és rekedtség ellen** a legjobbnak bizonyult háziasz a dr. STÖRK-féle komprimált mell. pasztilla. Egy doboz ára 50 fillér kapható Szűcs Róbert „Magyar Korona” gyógyszerárban, Székesfehérvár, Városházter.

A sebesült katonákért.

A Vöröskereszt pályaúdvári kirendeltségéhez az átutazó sebesült katonák számára a következő adományok érkeztek:

Tolnanémedi (Tolnam.) Eösz Zsigmond ág. ev. lelkész és Desző Antal k. főjegyző lelkes fáradozatlan közreműködésével: 470 kg. liszt, 300 kg. bab, 121 kg. burgonya, 18 kg. lencse, 15 kg. hagyma, 10 kg. sertéshus, 13 kg. zsír, 20 kg. káposzta, 3 kg. zöldb. paprika, 3 kg. cukor, 8 üveg paradicsom, 1 üveg lekvár, 427 drb. tojás, 2490 korona.

Tenyőd. (Tolnam.) Lágler Sándor főjegyző, a ref. és kath. lelkész és Balácsi János bíró tevékeny közreműködésével: 198 kg. liszt, 220 kg. bab, 1710 kg. burgonya, 8 kg. dió, aszalék és 380 drb. tojás.

Balatonújfal (Somogym.) Lukács Sándor főtanító lelkes tevékenységével: 240 kg. liszt, 183 kg. bab, 525 kg. burgonya, 20 kg. dió, 15 kg. hagyma, 12 kg. aszalék, 9 kg. zsír, 6 kg. lekvár, 160 kg. zöldség, 160 drb. tojás.

Nagyszokoly. (Tolnam.) Kálmán Mór főjegyző, Kiss Lajos ref. lelkész lelkes tevékenysége folytán: 173 kg. liszt, 158 kg. bab, 453 kg. burgonya, 15 kg. dió, 4 kg. hagyma, 22 kg. zöldség, 212 drb. tojás.

Madocsa. (Tolnam.) Decsy Béla főjegyző és a ref. lelkész szives fáradozásai révén: 244 kg. liszt, 482 kg. bab, 766 kg. burgonya, 155 kg. káposzta, 10 kg. zsír, 10 kg. szalonna, 10 kg. hns, 12 kg. zöldség, 1 kg. szappan, 1 kg. tört paprika, 3 kg. lencse, 5 kg. száraz paprika, 180 drb. tojás.

Tószentpál-Várjaskér. (Somogym.) A háborús jótékonyági aldozatok terén talán az első helyen áll ez a két község Somogymegyében. Nagyarányu jótékonyaságából Székesfehérvárra következő része jutott: Keresztes József plebánus és Szabady Sándor főtanító fáradozásai révén: 300 drb. tojás, 213 kgr. liszt, 170 kgr. bab, 904 kgr. burgonya, 70 kgr. zöldség, 5 kgr. hagyma 35 kgr. káposzta, 15 kg. dió, 12 kg. aszalt-szilva, 82 kg. zsír, 3 kg. méz, 1 kg. vaj és 50 korona.

Felsőrégh. (Tolnam.) Nagy Kálmán főjegyző, Kemény Andor plebánus, Kajel Sándor és a ref. lelkész lelkes fáradozásai révén: 233 kg. liszt, 187 kg. bab, 1065 kg. burgonya, 14 kg. dió, 84 kg. zöldség, 15 kg. zsír, 246 drb. tojás.

Úzd. (Tolnam.) Horváth János főjegyző közreműködésével: 1326 kg. burgonya, 75 kg. bab.

Kánya. (Tolnam.) Vörös Kristóf plebánus és Hajós József jegyző szives közreműködésével: 188 kg. liszt, 131 kg. bab, 800 kg. burgonya.

(Folyt. köv.)

IRODALOM.

A kárpáti hó. Szabó István könyve 1915. Mi, akik a kárpáti havat ismerjük, azt a békést, azt lágyat, azt a simát, azt a legfeljebb vaddisznónyomtól megtörtét, azt a látványost, azt a bobslyghatermettet ma új képeben látjuk. Fehér végtelenen sötét stráfok húzódnak s harapóznak bele nadirjába; vépiros foltok villognak ki belőle, sötét, kormos törzsek, falak merednek fel síkjából, s ha a pelyhet hordó szél rajt végigszáguld, hoz magával olajpáris fenyőillat helyett égett szagot, meg pernyét és a füstnek feloszló, alig érzékelhető parányait. A kárpáti hó a mult esztendő óta egy nagy transcription ment át. Eddigi symphoniája, mely a békés csendnek nyugalmas dallammá sűrűsödése, szűrődése volt, most valami keményebb, teltebb, tömörebb lett benne a vivace, még több a marziale. A mult esztendő tele óta végtelen színtelenséget beharmatozza egy babéros zöld szín, amit a világ harcainak ott lezajlott részeiből vont reá a most már örökletessé lett hirneve. Még a havat is megváltoztatta ez a háboru, már nem a hógolyózás anyaga többé a kárpáti hó: epozokli lett, halhatatlan hősköltevényeket tapostak, heverték bele a mi fiaink, a mi honvédeink; és ezek az eposzok ezentúl meg fognak ujhódni minden esztendőben, amikor a Kárpátok felett, ott a keleti peremén fel fognak vonulni a havas felhők, amikor azok leterítik a fenyvesborította hegyeket, a pusztá szirteket a fehér csillagpíhek mirádjaival.

Erről a kárpáti hóról, — *aunak* a kárpáti hónak világaról, hangulatáról, históriájáról, epizódjairól írt egy jó könyvet Szabó István. Talán az lesz az általános vélemény, hogy ma nem virtus jó tollu embernek jó háborus könyvet írni! Mi azt hisszük, hogy nehéz. Ma telíve vagyunk háborus impressziókkal s ma jóval több háborus vers és könyv követődik el a békés otthonban: ágyban párnák közt, — mint ott a harcmezeyén. Es hiába! — ezek között az otthoni „rerni”-ben sülték sokszor mivel sem rosszabbak, mint azok, a melyek a „gulyáságyuk” hevében formálódtak s készültek. De azok, a melyek igaz

impressziókból alakulnak, más hatást keltenek, mint a házi süttettek.

Tessék a Szabó István könyvét előlvasni. Annak a huszonegy darabja közt alig van egy-kettő, mely nem hordja a valóság igazi bélyegét magán és a mi fő: teljes képét nyújtja annak a világnak, a melynek jó jellemzője a kárpáti hó.

A könyvben benne van a téli Kárpátok dermedtő fagyja, amely, mikor lelkünkre borul — előlvas: előlvaszja a büszkeség azon melege, melyet a magyar hősök teitei ébresztenek lelkünkben.

Hítvédelmi füzetek. Régen érzett és megszenvedett hiányt pótolta a hudaeségi Magyar Egyházi-irodalmi iskola, midőn egyszerre három kiváló ismeretterjesztő és hitvédelmi füzettel lépett a közönség elé. A füzetek címei: 1. Sz az ember lelke. 2. sz. Elet a halál után. 3. sz. Az Egyház küzd és győz.

Mindhárom eredetileg a német kath. népszöv. kiadásában jelent meg s néhány év alatt több száz-ezernyi példányban szétkapkodták s ma már alig van keresztény ember, akit ez életbevágó kérdésekben félre lehetne vezetni üres levegőverdesekkel és hamis közlásokkal. Ezeket a füzeteket adta ki magyarul az Egyházi-irodalmi Iskola és kitűnő anyagukat tettezte azzal, hogy tartalmukat a magyar viszonyokhoz, alkalmazva izléses alakban és rendkívül olcsón (egy darab 20 fill.) bocsátotta őket minden komoly gondolkodásu, tanulmánygö ember rendelkezésére. Templomi könyvtárban vagy bármely jó könyvkereskedésben megtalálhatók de megrendelhető magánál a Magyar Egyházi-irodalmi Iskolánál is. (Bp. IV. Papnövé. u. 7.)

SZÍNHÁZ.

- Heti műsor:**
- Jan. 25. Mérnökök. (Premier.)
 - 26. Lili.
 - 27. Éva. (Heltai Árpád a Népmopera tánckomikusának fel-léptével.)
 - 28. Mérnökök (Heltaival.)
 - 29. Leányvásár (Heltaival.)
 - 30. D. u. Drótosót.
 - Este: Zsuzsi kisasszony.

Az Uránia színház iroda hiriei.

Sabine Impekoven dán tragika ma mutatkozik be először az Uránia színházban az „Örök béke” című tragédiában. Egy nő életének feltve örzött titkát, kálváriáját az elénk tárt szívacsaró interpretációjában csak Sabine Impekoven képes, kinek világhírű művészet a külföldön már régóta ismeretes és általános bálmat tárgya az Uránia műsorán „Carmi Maria” a nőies-csodás alakította. Fern Andra után ő lesz a harmadik Star, mivel ezután többször találkozunk.

Hadiposta. Somogyi Gábor a 39. gyalogezred zászlósa (25 éves, ref.) a hivatalos értesítés szerint sebesülten orosz fogságba esett s Semipalatnisk-ban tartózkodik.

Aki könnyen és sokat akar keresni, az legyen a Fejérmegyei Napló ki-hordója.

1137.1916.

Hatósági felhívás.

Felhivom a lisztkereskedőket és sütőket, hogy a náluk összegyűlt szelvényeket és egész jegyeket színek szerint rendezve és becsomagolva, a csomagon nevük és üzletük, egy a különféle színű jegyek és szelvények számának feltüntetésével január 25-ig szolgáltat-sák be.

Ez idő szerint csak a január 10—19. szelvényeket fogadom el.

Székhérvár, 1916. jan. 22.

Dr. Kerekes Lajos tanácsi megbízott.

Telefon 233. — Tefon 233.

Hétfőn és kedden, január 24 és 25-én:

Filmszenzáció!

Az örök béke.

Társadalmidráma 3 felvonásban.

Nagyszabásu pótműsor.

Legújabb harctéri felvételek.

Rendes helyárak.

2 előadás fél 7 és 9 órakor.

APRÓHIRDETÉSEK.

Tanulnak jó házból való fiut felvesz az Egyházmegyei Könyvnyomda Szent István-tér 1. sz.

Ismer kaphato a Kem című regeny, Milliök-könyve, ugy mindennemű divatlapok Kaufmann Pál könyvkereskedésében Kossuth-u. 9.

Nagymunkas cipészseged felvetetik Csurgai Horvath Istvánnál Sütő-u. 23. szám.

Mindenesfiut azonnal felvesz az Egyházmegyei Könyvnyomda Szent István-tér 1. sz.

Nagyszemű ribizket termő bokrok, böttermő malnatövek kitűnő fajtu epparalanták kaphatók Széchenyi-utca 26 sz.

Harmoniumot keresek megvételre. Cim a kiadóhivatalban.

Egy ház szabadkézből eladó 2 rét, egy a sziget alatt, a másik a pöntölet határon felül. Tudakozni Selyem-utca 43 sz. a.

Haszontréba adatik 3 darab buza-föld és két kaszáló rét az 1916. gazdasági évi használatra kukorica termelésre tudakozni lehet Székesfehérvár, József-utca 3. szám alatt Almássy János zárgondnoknál.

Kiadó azonnal két udvari szoba hozzátartozókkal együtt Tobak-utca 17. sz. alatt. Tudakozódní lehet Háltér 19. sz. alatt, ahol egy magtár azonnal kiadó. Mindenfélére használható.